

Legislativní rámec rehabilitace problémového řidiče

Centrum dopravního výzkumu,
v.v.í.

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Stávající legislativní rámec

Zákon č. **411/2005 Sb.** o provozu na pozemních komunikacích
Zavedení bodového systému hodnocení řidičské kázně
Povinné dopravně psychologické vyšetření pro vybrané kategorie řidičů (vozidel nad 7,5t)

Zákon č. **374/2007 Sb.** o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel (ve znění pozdějších novelizací)
§52d umožňuje aktivní přístup řidiče ke zlepšení dopravního chování formou kurzu ve středisku bezpečné jízdy, bonus umazání 3 trestných bodů

Sněmovní tisk č. **679/0** – poslanecký návrh novely zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích
Návrh na doplnění § 87a, odstavec 3: „dopravně psychologickému vyšetření je povinen se podrobit řidič, který žádá o vrácení řidičského oprávnění podle § 123d“

Zákon č. **300/2008 Sb.** o datových schránkách
Žádost řidiče o výpis svého bodového hodnocení z centrálního registru řidičů prostřednictvím systému Czech POINT

Zákon č. **40/2009 Sb.** Trestní zákoník, Zákon č. **41/2009 Sb.** o změně některých zákonů
vyjímá jízdu bez řidičského oprávnění z kategorie trestných činů
Sněmovní tisk č. **955/0** Poslanecký návrh novely trestního zákoníku doplňuje § 274a, - vrací jízdu bez řidičského oprávnění mezi trestné činy

Zákon č. **383/2005 Sb.** o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních
§ 18a - Akreditace k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost
Vyhláška MŠMT č. **60/2006** o postupu zjišťování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků školských zařízení
Obsahuje podmínky pro udělení akreditace, školení žadatelů o akreditaci, postup při psychologickém vyšetření, náležitosti vyšetření a posudku.

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Legislativní rámec - EU

- Směrnice 2005/36 EK o uznávání odborných kvalifikací
- Směrnice 2006/123 EK o kvalitě služeb a právech uživatelů (klientů)
- Směrnice 2006/126 EK o řidičských průkazech, podmínky zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel
- Etický kodex psychologické činnosti
Carta Ethica or Charter of Professional Ethics for Psychologists, adopted by the General Assembly EFPA, July 1st, 1995 in Athens.
- Doporučení Stálé komise pro dopravní psychologii při EFPA
- PASS
- EuroPsy

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Podmínky uplatnění rehabilitačních programů v praxi

- ❖ **Vypracovaná metodika je pojata jako systémové opatření, jakékoliv vytržení z kontextu dramaticky sníží její očekávaný přínos**
- ❖ **Legislativní podpora je nutná.**
- ❖ **Státní dozor:**
Garance aplikace tohoto opatření na úrovni ministerstva, a to podle vzoru garance akreditačního postupu psychologů působících v rezortu Ministerstva školství a mládeže (po dvou letech praxe nijak neupravené), požadavek PASS
- ❖ **Odborný dozor, metodické centrum**

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Návrh na změnu české legislativy - optimální

- Řidičské oprávnění na zkoušku
- Bodový systém hodnocení řidičské praxe
- Bodový systém doplněný o složku rehabilitační a výchovnou
- Stanovení podmínek povinné účasti
- Stanovení podmínek dobrovolné účasti
- Stanovení podmínek alternativní účasti (PMS)
- Stanovení podmínek praktikování rehabilitačních programů – akreditační komise, státní a odborný dozor

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Návrh na změnu české legislativy - minimální

- Bodový systém hodnocení řidičské praxe
- Bodový systém doplněný o složku rehabilitační a výchovnou
- Stanovení podmínek povinné účasti
- Stanovení podmínek dobrovolné účasti
- Stanovení podmínek alternativní účasti (PMS)
- Stanovení podmínek praktikování rehabilitačních programů – akreditační komise, státní a odborný dozor

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Možné varianty povinné – dobrovolné účasti

Povinná účast

Nařízené rehabilitační opatření jako podmínka pro navrácení řídičského oprávnění (vyplývá ze zákona):

- cílené dopravně psychologické vyšetření + následné opatření
- vícedenní rehabilitační kurz

Alternativní trest pro méně závažné delikty jako podmínka pro vyhnutí se odnětí svobody (schvaluje a nařizuje soudce):

- vícedenní rehabilitační kurz

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Možné varianty povinné – dobrovolné účasti

Dobrovolná účast – umazání trestných bodů:

- individuální konzultace s dopravním psychologem
- poradenská intervence dopravním psychologem na základě výsledků dopravně psychologického vyšetření za jiným účelem
- jednodenní seminář

Dobrovolná účast - žádost o zkrácení trestu zákazu řízení motorových vozidel (schvaluje a nařizuje soudce):

- vícedenní rehabilitační kurz

Dobrovolná – doporučená účast v případě nezaviněné ztráty nebo snížení kvality řídičské způsobilosti

- Řidiči po dopravní nehodě, po úraze, nemocní (diabetes melitus)
- Udržení potřebné kondice u starších řídičů
- Individuální rozsah dle potřeby, možnost skupinové terapie

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Co je potřeba dořešit:

Následující doporučení vycházejí jednak z vyhodnocení stávající praxe neregulovaného dopravně psychologického vyšetřování řidičů dle § 87 a Zákona č. 411/2005 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, především ale z požadavků Interdisciplinárního modelu pro podporu a zajišťování způsobilosti k řízení motorových vozidel v Evropě (**PASS**), kapitola 6. Zajišťování kvality a výzkumu:

- 6.1 **Státní dozor** – instituce, které posuzují způsobilost k řízení motorových vozidel, podléhají státní kontrole. Kontrola se vztahuje na neutralitu a jednotnost posuzování.
- 6.2 **Prokazování účinnosti** – Účinnost opatření k zajišťování a podpoře způsobilosti k řízení se má hodnotit v souladu s kritérii vědeckého výzkumu. To platí jak pro opatření dopravně psychologické terapie, tak i pro posuzování způsobilosti k řízení.
- 6.3 **Odborná kvalifikace a další vzdělávání** – Praktikující dopravní psychologové (a lékaři) musí mít pro poskytování služeb odpovídající kvalifikaci a jsou povinni pokračovat ve vzdělávání a rozvoji svých odborných vědomostí a schopností.

Požadavky na odbornou kvalifikaci a další vzdělávání dopravních psychologů (a lékařů) musí být jednoznačně definovány formou katalogu.

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Co je potřeba zajistit

- **Akreditovaný dopravní psycholog/ pracoviště autoři této metodika považují toto opatření za klíčové, rehabilitaci problémových řidičů musejí provádět erudovaní odborníci**
- **Zřízení akreditační komise při ministerstvu splnění podmínky státního i odborného dozoru nad kvalitou a etikou prováděných kurzů v souladu se zákonem**
- **Vyškolení týmu specialistů pro rozjezd fungování tohoto systému**

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Akreditace - zdůvodnění:

Dopravně psychologické vyšetřování je specializovaná činnost vyžadující postgraduální vzdělání, praxi, metodiku a vybavené pracoviště příslušnou diagnostickou technikou, stejně tak i hlubší náhled do problematiky bezpečnosti dopravy a znalost požadavků na duševní způsobilost k řízení motorových vozidel.

Provozování rehabilitačních kurzů pro problémové řidiče, či poskytování poradenství v této oblasti, se bez znalostí problematiky lidského činitele v silniční dopravě, delší praxe v diagnostice duševní způsobilosti k řízení motorových vozidel, ale také ve skupinových terapeutických technikách (obecněji práce se skupinou, moderování diskusí apod.) neobejde.

Nekvalifikované a nekontrolované provádění rehabilitačních a poradenských kurzů by vedlo ke stejnému efektu, jaký byl vyvolán nekvalifikovaným a nekompetentním prováděním dopravně psychologického vyšetřování dle zákona č. 411/2005 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, dle ustanovení § 87a – „Dopravně psychologické vyšetření provádí psycholog, nebo klinický psycholog“.

Negativní důsledky neošetřené specializace – efektivita mizivá, diskreditace oboru dopravní psychologie, neetické postupy, nemožnost odvolání proti závěru vyšetření a absence dohledu odborným orgánem vybaveným pravomocemi zasáhnout a sjednat nápravu.

V případech stejně nešťastného pověření prováděním poradenských a rehabilitačních programů hrozí navíc i riziko vážného poškození klienta, např. kontraproduktivním efektem.

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Akreditace - požadavky:

Akreditovaný dopravní psycholog

Absolvent pětiletého akreditovaného magisterského studia jednooborové psychologie, bez ohledu na výchozí specializaci (akreditace MŠMT + EuroPsy)

- Absolvent následného specializovaného postgraduálního studia dopravní psychologie zakončeného atestační zkouškou (4 semestry)
- Minimální tříletá supervidovaná praxe v oboru dopravní psychologie
- Zavazuje se dodržovat Etický kodex práce dopravního psychologa (odvozeného z Etického kodexu Evropské federace psychologických asociací – EFPA)
- Rovněž bude povinen spolupracovat s příslušnými odborníky, pokud by charakter obtíží klienta spadal mimo rámec jeho odborných kompetencí.
- Akreditaci uděluje na základě doložené žádosti akreditační komise, ustavená při MD ČR.

Akreditované dopravně psychologické pracoviště

Personální zajištění:

- Alespoň jeden stálý zaměstnanec s akreditací dopravního psychologa (pojistka proti možnosti garance jedním akreditovaným psychologem několika pracovištím bez jeho fyzické přítomnosti)
- Další pracovníci v přípravě, frekventanti PGS, pracují pod supervizí

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Akreditace - požadavky:

Akreditovaný psycholog provozující poradenské a rehabilitační kurzy pro problémové řidiče

- Splňuje podmínku akreditace dopravního psychologa
- Absolvuje speciální doškolení (PGS II, roční kurz)
- Absolvuje supervidovanou praxi ve vedení kurzů pod dohledem akreditovaného psychologa nebo na akreditovaném pracovišti

Akreditované pracoviště provozující poradenské a rehabilitační kurzy pro problémové řidiče

- Splňuje podmínku akreditace dopravně psychologického pracoviště
- Nejméně jeden pracovník je držitelem akreditace psychologa provozujícího poradenské a rehabilitační kurzy pro problémové řidiče
- Ostatní psychologové pracují pod dohledem akreditovaného psychologa
- Zavazuje se umožnit získání potřebné praxe psychologům v přípravě na akreditaci (dle možností, nejméně jeden)

Podrobnější rozpracování systému akreditace vyžaduje konsensus politický a legislativní

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Návrhy na změny a doplnění české legislativy

Zákon č. 411 / 2005 Sb., kterým se novelizuje zákon č. 361 / 2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích:

§ 87 a)

Původní znění: „Dopravně psychologické vyšetření provádí psycholog nebo klinický psycholog.“

Navrhované znění: „**Dopravně psychologické vyšetření provádí akreditovaný dopravní psycholog.**“

Odstavec 3 téhož paragrafu:

Původní znění: „dopravně psychologickému vyšetření je povinen se podrobit řidič, který žádá o vrácení řidičského oprávnění podle § 123d“ (pozn. vybodovaný, odnětí ŘO z jiných než zdravotních důvodů)

Navrhované znění: **Cílenému rehabilitačnímu programu, včetně dopravně psychologického vyšetření je povinen se podrobit řidič, který žádá o vrácení řidičského oprávnění podle § 123d. Dopravně psychologické vyšetření provádí akreditovaný dopravní psycholog.**

Podmínky akreditace stanovuje Ministerstvo dopravy ČR prováděcím předpisem

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

Návrhy na změny a doplnění české legislativy

Legislativní ukotvení systému rehabilitace problémového řidiče by logicky patřilo jako samostatný oddíl (paragraf) do **Zákona č. 411/2005 Sb.**, neboť je úzce vázán na bodový systém.

Stejně logicky může být zasazen do rámce **Zákona č. 374/2007 Sb.** o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel (ve znění pozdějších novelizací).

Systém akreditací praktikujících dopravních psychologů/pracovišť (Požadavky na odbornou kvalifikaci), vznik akreditační komise a kontrolního orgánu upravit vyhláškou ministerstva.

Zřízení „mistrovského“ pracoviště, jehož pracovní náplní bude organizace a obsahové zajištění doškolení akreditovaných psychologů pro akreditaci psychologa k provádění rehabilitačních kurzů, rozvíjet a zajišťovat trvale vysokou kvalitu poskytovaných psychologických služeb. Zákon/vyhláška?

Pracovní seminář k rehabilitačním projektům
Brno, 31. března 2010

